

לקיים בנו חכמי ישראל

לרפואתו השלמה של

רבן של ישראל

מרן רבינו יוסף שלום בן חיה מושא

אלישיב שליט"א

בתוך שאר חולי עמו ישראל

🕯️ לע"נ הצדיק רבי שלמה ב"ר
שלמה טיירי זצ"ל.

ולע"נ מארי שלמה ב"ר יוסף

טיירי זצ"ל

תנצב"ה

ולהצלחת התורם ומשפחתו

🕯️ לע"נ מארי נסים בן רבי
יוסף קרואני זצ"ל, נלב"ע י"ט

אדר ב' התשנ"א

תנצב"ה

🕯️ לע"נ ר' יצחק ב"ר מנצור

יחיא זצ"ל דורש אלקים, אוהב

תורה ולומדיה. נלב"ע י"ב אלול

התשע"א

🕯️ ולע"נ האשה הישרה והצנועה

מרת נדרה ב"ר עזרא יחיא

ע"ה. נלב"ע י"ג טבת התשס"ט

תנצב"ה

🕯️ לע"נ רבי יעקב בהרה"צ

יחיא טויל אריבא זצ"ל נלב"ע

י"ז תשרי תשנ"ח חוה"מ

סוכות תנצב"ה

ולהצלחת ולרפואת מרת מזל

אריבא תחי' ומשפחתה הי"ו

👉 להנצחות נא לפנות למערכת, הפרטים בעמוד הקודם 👈

פנחס קורח

רב ור"מ ק"ק שערי הלכה ב"ב
רח' דבורה הנביאה 20, בני-ברק

לקי"י יום א' ג' ע"ה

[illegible]

ה'תר"ל
ב' תמוז

מכתב המלצה וקריאת קודש

מאת כה"ר הגאון רבי פנחס קורח שליט"א

רב ביהמ"ד שערי הלכה ב"ב

לק"י יום מוצש"ק סדר נשא את ראש וכו'

הנה באתי בזה בשבח קובץ "הלכה ומסורה" היו"ל ע"י מפעל "ארחות הלכה", ועתה הנה לפנינו הקובץ העשירי שהוא עם יתר הקבצים שלפניו מוסיף ועולה בשבח המגיע לכתבים של בירורי הלכה בשרשי מנהגי תימן ובירורי מנהגי קהלות הקודש בתימן במחוזותיהם השונים מפי חכמים וסופרים שהעמיקו לחקור בזאת ומגישים דבר ה' זו הלכה, ואף מוציאים מגנוזות חכמי תימן שלא שזפתם עין.

וכל מי שניחון בעין טובה יבחין במעלות הקבצים הללו, ויוקיר ויכיר תודה לעורכי הקובץ שטרחו ועמלו להגיש לפני ציבור ת"ח ואברכים ובני תורה מתורתם ועמלם של חכמים ונבונים הצמאים לדעת תורת אבות לאמיתה של תורה.

והנה קובץ זה יש בו ברכה רבה הראויה ללימוד ולתלמוד, אך כל זה כרוך בהוצאה כספית גדולה ורבה, והמו"ל נושאים בעול הוצאת הקובץ, ובלי עזרת הציבור עול זה כבד מנשוא, ופונה אני בקריאה של חיבה בוזו כסף בוזו זהב, כדי שיזכו המו"ל להמשיך במלאכת הקודש לחלקם ביעקב ולהפיצם בישראל, והנני לברכם שכוונתם הטהורה בזיכוי הרבים תסייע בידם וחפץ ה' בידם יצלח, וזכות התורה תגן בעדם.

ביקרא דאורייתא

הצב"י פנחס קורח

תוכן העניינים

רגע בהתבוננות

בית נאמן בישראל. כה"ר הגאון רבי פנחס קורח שליט"א ..... ט

חכמה ומוסר

מילי דאגדתא – הנישואין, התורה השראת השכינה.

הגאון רבי עזרא קרואני שליט"א ..... יב

גנוזות

- מכת"י תכלאל כמוהר"ר יצחק ב"ר אברהם ונה זיע"א.
פירוש אירוסין ונישואין והברכות ..... יט
- תשובה מכת"י למהר"ר יוסף מסעוד זצ"ל מחכמי עי"ת צנעא לפני למעלה ממאתים שנה, מחבר ספר הזכרון עה"ת (כת"י). ובסופה הובא פסק מהר"ר שלום בן ב"ר סעדיה קורח זצ"ל בענין זה. [עמ' לו]. וכן תשובת מהר"ר יחיא בן ב"ר שלום הכהן זצ"ל בענין זה. [עמ' לז].
בענין שבע ברכות שלא בבית החתן ..... כג
- ליקוטים בענייני נישואין מכת"י כמוהר"ר חיים ב"ר יוסף קורח זיע"א,
עם מקורות וביאורים, מאת כה"ר הגאון רבי פנחס קורח שליט"א .. מד

בירור הלכה

בענין א. לשון הקידושין, והקנין. ב. ברכת אירוסין.

כה"ר הגאון רבי שלמה קורח שליט"א ..... נה

בענין שתיית הכוס של שבע ברכות במוצ"ש קודם ההבדלה.

כה"ר הגאון רבי אברהם שמן שליט"א ..... נט

שרשי מנהגי תימן

א. בענין קריאת התורה בשבת חתן. ב. סדר ליווי החתן. [עמי עה]

כה"ר הגאון רבי אברהם אריה שליט"א ..... סח

בירור הלכה

בענין כלה בלא ברכה.

הגאון רבי עזרא קרואני שליט"א ..... פא

כתית למאור

ביאורים בדברי מאור גולת תימן רבינו השתילי זיתים זיע"א.

בענין א. ניגון בכלי שיר בבית החתן והכלה. ב. תחנון בשבעת ימי

המשתה [עמי פד].

מאת הגאון רבי חזקיהו דחבש שליט"א ..... פח

בירור הלכה

בענין שינוי נוסח ברכת האירוסין.

הגאון רבי אוריאל חוברת שליט"א ..... צז

משולחן המערכת

הערות בענייני ברכת חתנים

סובב והולך סביב תשובת פעולת צדיק ח"ג סי' רנ"ב

הרה"ג רבי יצחק קרואני שליט"א ..... קה

בפלוגתת הראשונים בטעם דפנים חדשות

הרב יוסף קרואני שליט"א ..... קכז

הלכות ומנהגים – שבע ברכות ..... קלח

עיוני תפלה

ביאור חדש לשיר "אדון הכל" למהר"ש שבזי זיע"א ..... קסט

רגע בהתבוננות

מאמרי מוסר

חכמה ומוסר

מילי דאגדתא

בית נאמן בישראל

מאת כה"ר הגאון רבי פנחס קורח שליט"א

בדירתו עדי עד, כי אין אדם אשר יחיה עדי עד, אלא דר הוא בעולם הזה באופן זמני. ולכאורה גם חתן הבונה את ביתו עם בת זוגו אינו חי עמה לעדי עד, וא"כ מהי משמעות ברכה זו של בנין עדי עד. גם "בנין בית נאמן בישראל" אינה נאמרת כי אם לחתן וכלה, וא"כ איפוא מהו "בית נאמן".

אין זאת אלא שמשמעות חשובה יש להקמת משפחה בישראל, כי נשואי חתן וכלה מטרתם הקמת בית בישראל ותוספת נדבך חשוב בבנין עם ישראל, וכמו שבירכו את בועז בברכת "יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שתיהן את בית ישראל", הוה אומר כי כל נשואי חתן וכלה בעם ישראל אין להם משמעות אחרת מאשר בנין בית בישראל. ובית זה אין אדם יכול לבנותו בכוחות עצמו בלבד, אלא זקוק לסייעתא דשמיא, ואם כי כל אחד משלה את עצמו וחי בדמיונות, כי יש לו את היכולת לבנות את חייו בכוחות עצמו, לא כן הוא, וצריך

בני זוג הבאים בקשרי נשואין זוכים הם לברכה מפי רבים שיזכו לבנות בית נאמן בישראל, זו אמנם אינה ברכה הנאמרת בק"ק יהדות תימן, אלא היו מברכים את החתן במשך שבעת ימי המשתה בברכת "אלהים יבנה ביתך", והחתן משיב "וביתך לא יחסר", או משיב לרוק "ביתך יבנה". מכל מקום מכנה משותף לכל האיתולים והוא בנין הבית. כלומר שאדם הבא בברית נשואין אין זה הסכם גרידא לחיים משותפים עם בת זוג אלא בנין בית הוא.

ומשמעות חשובה יש לברכה זו, כי בשונה מבנין דירתו של אדם שאין מאחלים לו שה' יבנה לו את הבית, אלא עליו לעשות כדרך הטבע וכדרכו של עולם באמצעות עושי המלאכה וכדו', הרי בנין ביתו של חתן זקוק הוא לברכת שמים, שמשמי מרום מרום יבנו לו את ביתו, או שיזכה לברכה שהבנין יהיה לעדי עד. וגם ברכה זו שונה היא מבנין דירה של אדם שאין מאחלים שידור

לדעת כי הנסיונות הרבים, ושנויי הטבעים בין האיש לאשה יביאו לידי פירוד, וכמו שתיארו חז"ל את תשובת ר"י בר חלפתא לאותה מטרונא ששאלה מה הקב"ה יושב ועושה מששת ימי בראשית, והשיב לה שהקב"ה יושב ומזווג זוגים וכו', והשיבה לו בהתפארות כי יכולה היא ביום אחד לזווג אלף זוגות, ובנסותה להוכיח שהצדק כדבריה עשתה מעשה וזוגה אלף עבדים לאלף שפחות, וכשנכשלה כשלון חרוץ הודתה לדבריו, ולכן מברכים את בוני הבית החדש שיזכו לבנות בית נאמן.

ובית נאמן משמעויות שונות לו, האחת, בית יציב וקבוע לעדי עד, בלי זעזועים ופירוד לבבות. שנית שיהיו נאמנים זה לזה שאז אין ספק שכל אחד רוצה בטובתו של השני. שלישית בית נאמן לה' לתורתו ולמצוותיו, רביעית בית נאמן בישראל שיש בו שותפות בבנין עם ישראל, חמישית, הקמת משפחה של בנים ובנות הולכים בדרך התורה ובמצוות, ולא בית שכל מציאותו והווייתו כרוכה בשקולים אנוכיים בלבד. ואכן מעבר לעזר ממרומים בבנין הבית, דרושה הכנה יסודית לחיי נשואין כדי

לזכות לבנין בית בישראל, הכרת הצורך בעבודה על המדות שהיא תנאי הכרחי והיסוד שעליו עומד בית נאמן ויציב. והמשימה העיקרית מוטלת על החתן לעמוד בדרישות ההלכה בחובותיו כלפי אשתו כמובא בדברי חז"ל ובפוסקים, וכן בקיום חובות האשה כלפי בעלה שהם תנאים בסיסיים בבנין הבית. עבודת המדות עבודה גדולה היא, להתגבר על מדת הכעס וחוסר הסובלנות, לדעת להתעלם במצבים מסויימים מדברים שאינם לרוחו או שאינם לרוחה, ומעל לכל להצטייד במדת הותרנות שהיא מרכיב חשוב ביסודות הבית הנאמן, ולהקרין מאור פנים בבית, כי כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם. לאזור חיל במדת ההתחשבות ולרכוש את המדה הנעלה לדון לכף זכות. ומעל לכל לדעת כי תפקידנו בעולם הוא עשיית רצון הבורא ולשקול בכל עת האם אנו פועלים כרצון הבורא או כרצון עצמנו. ואכן בכוחה של דרך חיים זו להשכין שכינה בבית זה, והיא הערובה לבית נאמן בישראל.

חשיבות לימוד התורה היא יסוד וסוד להצלחה בבנין בית נאמן בישראל, כי

וכיון שתנאים רבים להצלחה בבנין בית, לזאת באה הברכה לחתן וכלה שאכן יזכו להצלחה בבנין ביתם בית נאמן עם כל המשתמע מכך, כאשר עזר שמים ילוה אותם, ובנינם יהיה קיים לעדי עד, על ידי הקמת דורות ישרים ומבורכים שהם הבנין העיקרי, שיהא בו המשכיות לעדי עד, ולא רק לתקופת חייהם עלי אדמות, וכל רואיהם יעידון גידון כי הם זרע ברוך ה'.

היא מאירה את דרך עץ החיים ומחזקת את יסודות הבית הנאמן, כי אם אין תורה ושאפה רוחנית הרי אש של מדות רעות ורצונות אפלים מערערים את יסודות הבית, וכך ביארו מפרשים בדרך צחות את מאמר חז"ל כל בית שאין דברי תורה נשמעים בו בלילה אש אוכלתו, כלומר בעולם הזה שדומה ללילה, אם אין אדם עוסק בתורה אש המריבות והמחלוקת אוכלתו, וסופו להתמוטט.

ושימח את אשתו

רגיל היה מורינו הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל לומר לחתנים לפני כניסתם לחופה:

התורה אומרת: "כי יקח איש אישה חדשה, לא יצא בצבא ולא יעבור עליו לכל דבר נקי יהיה לביתו שנה אחת ושימח את אשתו..." (דברים כ"ד, ה') הגבלת הזמן של "שנה אחת" נאמרה רק לגבי "לא יצא בצבא ולא יעבור עליו לכל דבר", אך "ושמח את אשתו" כתוב לאחר המילים "שנה אחת", ללמדך ש"ושמח את אשתו" הוא חיוב הנמשך לכל החיים...!

פעם עמד רבי שלמה זלמן להיכנס לביתו, כשהוא מלווה באחד מתלמידיו. ראה הלה שהוא מסדר את בגדיו היטב, הבין שאדם נכבד ממתין לרב בביתו, ושאל אם נוכחותו לא תפריע לפגישה הקרובה, ענה ר' שלמה זלמן שאיש אינו ממתין לו, והסביר את פשר הטבת בגדיו:

"הלא אמרו, שאיש ואישה שזכו שכינה ביניהן (סוטה י"ז ע"א) מתכוונן אני איפוא להיכנס אל השכינה, ולכן הכנתי עצמי לקראתה..."

חכמה ומוסר

מילי דאגדתא

הנישואין, התורה – השראת השכינה

מאת הגאון רבי עזרא קרואני שליט"א

התורה, וכיצד שייך אצל הקב"ה מכירה
הרי התורה שלו היא, אלא הכוונה שע"י
נתינת תורה לישראל הקב"ה מסר את
הכרעת הדינים וההלכות לישראל מה
שהם יקבעו את ההלכה למטה כך ההלכה
שאתרי רבים להטות, ולא בשמים היא,
שאפילו אם במתיבתא דרקיעא יאמרו
טמא וכאן יאמרו טהור, כך ההלכה כמו
שהוקבעה לומדי התורה למטה, וזה החלק
שניתן לנו בתורה, וזה נקרא כביכול
ש'מכר לנו את התורה'.

והיכן מבואר בפסוק שהקב"ה שמח
בנתינת התורה לישראל, מבאר רש"י שנא'
כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו,
והרי הקב"ה מזהירן מלעזוב את התורה
ומשבחה להם בלקח טוב אחרי שנתנה
להם, וזה שלא כמדת בו"ד שמוכר חפץ
שלו [כנ"ל מחמת דחקו וכיוצ"ב] הרי

בגמ' (ברכות דף ה') כי לקח טוב נתתי
לכם, אמר ר' זירא ואיתימא רבי חנינא
בר פפא בא וראה שלא כמדת הקב"ה
מדת בשר ודם, אדם מוכר חפץ לחבירו
מוכר עצב ולוקח שמח, אבל הקב"ה
אינו כן נתן תורה לישראל ושמח שנא'
כי לקח טוב נתתי לכם.

ולכאורה צ"ב מה ההשוואה כלל בין
מדת הקב"ה בנתינת התורה לאדם המוכר
חפץ, ובפשטות ביאור הדברים הוא דהנה
כשאדם שמוכר חפציו מחמת דחקו, בזה
המוכר עצב שנצרך למכור את מטלטליו
ולוקח שמח, והיינו 'אדם מוכר חפץ מוכר
עצב', [אבל מוכר שעושה עסקים ומוכר
להרויח ממון, פשוט שהוא שמח].

'אבל הקב"ה אינו כן' נתן תורה לישראל
ושמח, ר"ל שהקב"ה כביכול מכר את

ולכאורה מבואר במדרש זה שהקב"ה לא יכול לפרוש מהתורה, וכביכול אין לו שמחה בנתינתה וכאותו המלך שבמשל, וזה סותר לגמ' בברכות.

אבל הנראה דאדרבא מכאן ראה שהקב"ה שמח בנתינתה, מכיון שכמו במשל שבודאי כאשר המלך נמצא, חתן המלך יכבד את בתו של המלך, שהרי המלך נמצא עמו, וכבוד ביתו ככבוד המלך הוא. א"כ מה שהמלך אומר 'שאיני יכול להניח את בתי' הוא גם ובעיקר לכבודה. והוא הדין בנמשל שהקב"ה רוצה שאנו לא נעזוב את התורה ונשמור מצוותיה וחוקותיה תמיד שזהו כיבודה, ובזה גופא שמחתו של הקב"ה שבא לסייע לנו בשמירתה ע"י שהקב"ה בא לדור בינינו, שכך נוכל יותר לשמור את התורה, כאשר השכינה שורה בינינו.

ויש לבאר בזה את הגמ' (בכתובות, דף סב.) שרבי איעסק לבריה בי ר' יוסי בן זמרא, [עשה אירוסין לבנו עם בתו של ר' יוסי בן זמרא] פסקו ליה שתיים עשרה שנים למיזל בי רב, [פסקו וסכמו באירוסין שילך קודם הנישואין ללמוד שתיים עשרה שנים בבית המדרש], והעבירו את הכלה

רוצה להחזיר בחזרה אליו את החפץ אם היה לו אפשר, וכאן אנו רואים שהקב"ה מזהיר לא לעזוב את התורה, סימן שיש לו שמחה גדולה בנתינת התורה. [ואע"פ שלא שייך גבי קוב"ה 'מחמת דחקו', מ"מ לגבי זה שהוציא מעצמו וממתיבתא דרקינא את אותו החלק של התורה שכבר אינו רק בעוה"ז, א"כ בזה לכאורה היה צריך להיות צער, ועכ"פ לא שמחה].

אמנם אכתי יש לעיין דהנה במדרש נאמר על הפסוק ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, משל למלך שהיתה לו בת יחידה, בא אחד מהמלכים ונטלה ביקש לילך אל ארצו וליטול לאשתו. א"ל בתי שנתתי לך יחידית היא, לפרוש ממנה איני יכול, לומר לך אל תטלנה איני יכול, שאשתך היא. א"ל טובה עשה לי שכל מקום שאתה הולך קיטון אחד עשה לי שאדור אצלכם שאיני יכול להניח את בתי.

כך אמר הקב"ה לישראל נתתי לכם את התורה לפרוש הימנה איני יכול, לומר לכם אל תטלוה איני יכול אלא בכ"מ שאתם הולכים בית אחד עשו לי שאדור בתוכו שנא' ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.

לפניו, אמר אלך רק שש שנים ללמוד ואח"כ אכניסה לחופה, העבירו עוד פעם אותה לפניו, אמר אכניסה לחופה ואח"כ אלך לביהמ"ד. היה מתבייש מאביו שהפר את התנאים, אמר לו רבי בני דעת קונך יש בך, מעיקרא כתיב תביאמו ותטעמו, ולבסוף כתיב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.

וביאר המהרש"א, דמבואר בשיר השירים כי ישראל ע"י נתינת התורה להם שהוא כמו שטר קידושין להם ממנו יתברך ב"ה, ושריית שכינתו בתוכנו ע"י המקדש, הוא הזיווג והנישואין עמנו, ולזה אמר שהרחיק הקב"ה הנישואין ושריית שכינה עד בואם לא"י דכתיב תביאמו ותטעמו בהר נחלתך, ולבסוף חזר לקרב את הנשואין במדבר כמש"כ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ואין לומר בזה שינוי רצון לפניו יתברך לפי המדרש דהמשכן בא לכפר על עוון העגל, וק"ק דא"כ אין כאן ראייה דדעת קונך יש בך, דאימור דהוצרכו לכך מפני עוון העגל. עכ"ל.

והנה השראת השכינה בארץ ישראל ע"י המקדש הרי מטרתו לשמר לנו את התורה, וזה שמחתו של הקב"ה בנתינת התורה, א"כ אחר שעשו העגל ראה הקב"ה שיש

צורך לשמר את מתן תורה עוד במדבר לפני כניסתם לא"י, שהרי היה כזה מעמד נשגב לעם ישראל שעמדו בו בדרגת אדם הראשון קודם החטא, וע"כ למרות שחטאו הקב"ה רצה שלא נרד מהמעמד הגדול הזה, אמר להשרות שכינתו בינינו. ועי"ז נוכל לשמור היטב על התורה ועל מעמדינו, והואיל וזו המטרה והתכלית שנשמור את התורה, הקדמת השראת השכינה היא קיום התורה, ואין כאן שינוי רצון לפניו יתברך.

ולפי"ז יש לבאר גם את רצון בנו של רבי, שלא היה כאן שנוי רצון אלא מטרתו לשמר את התורה שלמד, שע"י שישא אשה יוכל יותר ללמוד בטהרה, ותורתו תשתמר. שהרי הגמ' (יבמות סב.) אומרת שאדם ששרוי בלא אשה שרוי בלא חומה, שהאשה הרי היא כחומה ששומרת על קדושתו של האדם בין על העבר ובין על העתיד, וזה גם מה שהשיבו אביו רבי הקדוש שהכיר ברצון זה של בנו ואמר לו 'יש בך מדעת קונך'. ונתיישב בזה קושיית המהרש"א.

וכל זה הוא השראת השכינה הכללי שהיתה במשכן ובבית המקדש שהוא

ואף היושב יחידי ויש לו נסיונות מפני יצרו הרע, השי"ת בעזרו ומסייע לו להמשיך להגות בתורה.

נמצא דלימוד זה אינו מצד האדם בעצמו, רק מחמת עזרו יתברך, וזהו 'אשר אזכיר את שמי', ועם כל זה נחשב לו כאילו היה מצד האדם בלבד, ובזה מבואר הפסוק כך, ש'בכל המקום אשר אזכיר את שמי' דהיינו היושב יחידי, 'אנכי אבוא אליך' אז לסייע לך בלימוד התורה, 'וברכתיך'.

וכן מספרים על חתן אחד שבא לפני חתונתו להתייעץ ולהתברך אצל רבו הגה"צ ר' מאיר חדש זצ"ל, ואמר לו ר' מאיר: בטוחני שהינך נוהג כמנהג חבריך והולך לפני החתונה לקבל ברכות צדיקים או לקברי צדיקים להתפלל, אך בודאי אתה רוצה את ברכת הקב"ה בעצמו, א"כ הרי אמרו חז"ל באבות ומנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה ששכינה שרויה עמו שנאמר בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך, לכן זאת עשה, ביום החופה תקבע לך זמן לימוד, ואז הקב"ה יבוא אליך ויברך אותך, ואז תכנס לחופה עם 'אבוא אליך וברכתיך'.

הקיסטון שהתקינו עם ישראל לקב"ה. אבל בפרטי אין זה רק במקומות אלו, אלא חז"ל אומרים ושכנתי בתוכם בתוכו של כל אחד ואחד, רק שכל אחד יתקין את הקיסטון שהקב"ה יבוא וישכון בתוכו, שהיא השראת השכינה הפרטי, שזהו העבודת ה' של כל יחיד ויחיד.

ובמשנה באבות נאמר שעשרה שיושבין ועוסקין בתורה שכינה שרויה ביניהם וכו' ואפילו יחיד שיושב ועוסק בתורה שכינה עמו שנא' בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך.

ויש לדקדק בפסוק מהו שאמר בכל המקום אשר אזכיר את שמי וכו', לכאורה היה צריך לומר בכל המקום אשר תזכיר את שמי שהרי מדבר על האדם.

ותירץ בספר עיני שמואל הובא באוצרות התורה, דהנה בהיות האדם בחברת יראי ה' והוגי התורה, אז בנקל יהיה לו להגות בתורה יומם ולילה בפרט לפי מה שאמרו קנאת סופרים תרבה חכמה, משא"כ בעת שאדם יושב יחידי אז יקשה עליו לעסוק בתורה כי היצה"ר מפתהו ונותן לו עצלות וכדומה, אך הבא ליטהר מסייעים אותו,

מחילת עוונות לחתן והכלה

אֵיתָא בגמרא (יבמות סג:) הנושא אשה עוונותיו מתפקקין ופירש"י היינו נסתמין. ע"כ. וביאור דבריו שההבדל בין מחילה לפקיקה, שמחילה נמחל לגמרי אך פקיקה הוא שמונחים בקופסה ונסתמים שם. ובפי' הרי"ף בעין יעקב שם כ' שהכוונה לומר שאע"פ שחתן מכפרים לו עוונותיו מ"מ עוונותיו אשר חטא אינם נמחקים לגמרי, אלא כל חטאותיו אשר חטא הם מונחים בקופסה ונסתמים שם לראות מה יהא בסופו, שאם אחר הנישואין הוא מתהלך בתומו צדיק ולא ישוב עוד לכסלה אלא הולך בדרך ישרה, הם מחולים לגמרי ולא תיזכרנה עוד כל חטאותיו לרעה, ואדרבא עליהם חיו יחיה שנחשבים לו זדונות כזכויות, אבל אם ח"ו ישוב לכסלה אחר נישואיו ויחטא לה', אז מגלגלים עליו עוונות הראשונים.

יש מבארים את ענין מחילת העוונות לחתן והכלה ביום חופתם ע"פ מה שנא' (תהילים יט,) משפטי ה' צדקו יחדיו, והוא לפי שאין הקב"ה מעניש לאדם אם יסבלו גם בני אדם אם יסבלו גם בני ביתו וידידיו החפים מפשע אלא מחשבים שכל הסבל שיגרם מחמת העונש לכל הקרובים אליו יהיה מוצדק ואם אחד מהם אינו ראוי למידת הסבל הזו מתבטל העונש, וזהו משפטי ה' צדקו יחדיו דהיינו "יחדיו" לכל הסובבים אותו ולכך מוחלים עוונות החתן ביום חופתו כיון שעד עתה אם ייענש על עוונותיו רק הוא יסבול, ומעתה כשנושא אשה ואשתו כגופו אינה ראויה האשה להיענש על עוונותיו הקודמים ולכן מוחלין לו על כל עוונותיו.

(ספר ישמח לב)

גנוזות

קטעים
מתוך תכלאל כת"י
למזהר"ר יצחק ב"ר
אברהם ונה זיע"א.

תשובה למהר"ר
יוסף מסעוד זיע"א
מכת"י ק.

ליקוטי
כמזהר"ר חיים קורח
זיע"א מכת"י ק.

גאון עוזינו מהר"י ונה זצוק"ל היה כידוע אחד מיוחד מגדולי חכמי תימן הקדמונים [לפני כארבע מאות שנה] וחיבר חיבורים רבים ונפלאים, פירוש גדול על התכלאל כלול בהלכות ומנהגים ומהרי"ץ בעץ חיים מרבה להביא מדבריו, וספריו נתפשטו מאוד בכל תימן עד הדרות האחרונים, וכמו שרואים ריבוי ההעתקות ששרדו לפנינו, וכן חיבר עוד חיבורים רבים בהלכה ובקבלה, ולצערינו אך מעט מהם נדפסו. ויה"ר שזכותו תגן בעדינו אכ"ר.

פירוש אירוסין ונישואין והברכות

שמח ומתקררת דעתו תרגום ותשקט הארץ ושדוכת. ומאימתי יקראו משדוכין, משיעשו סעודת קיום וחיזוק וקנין ביניהם שלא יתחלף האחד על חברו ועדין הקידושין תופסין בה. ומשיקדשנה ועודה בבית אביה נקראת ארוסה לשון ארס נחשים ועקרבים והוא סם שלהם שהאוכלו ממיתו כך זו הבא עליה אחר שקידשה בעלה בפרוטה חייב סקילה. ומשהכניסה לחופה נקראת נשואה כלומר נשאה חן בעיניו ונושא לה פנים שהנשים שולטות בבעליהן בעיצותיהן והם נמשכין אחריהן כדרך כל הארץ והבא על הנשואה חייב חנק ע"כ.

ואסר לנו את הארוסות. שנתארסו לאחרים. והתיר לנו את הנשואות. לנו. ובמה יותרו על ידי חופה וקדושין. על ידי חופה. הסודר שפורשין על ראש חתן וכלה נקרא חופה כמו שאומרים חופת חתנים.

מקודשת ענינו מוזמנת כמו התקדשו למחר. פ"א ענין הקידושין לשון קדושה נגזר מן הקדש כי כמו שהקדש כשעדיין הוא חולין מותר לאדם ליהנות ממנו ואם נהנה ממנו אינו משלם אלא דמיו וכיון שהקדישו נאסר בהנאה ואם נהנה שוה פרוטה מעל ומשלם איל בשתי סלעים כך האשה כשהיא פנויה מותר לאדם לישא אותה ואם בא עליה קודם הנישואין אינו משלם אלא דמי בתוליה שהן מאתים זוז וכיון שנישאת הבא עליה חייב חנק נמצאת עֶלְת מחולין לקודש כמו ההקדש ע"כ הלשון מן העקידה.

ומה הפרש יש בין אירוסין ונישואין ושידוכין. דע שהפרש בין לשונות אלו לענין איסור והתר כיצד, השדוכין הן דברים שבין הארוס והארוסה ותנאים שעושין ביניהן נקראין שידוכין לשון נחת רוח לשניהם זה שמח ומתקררת דעתו וזה

ונהגו לקרות החתן מקודשת לי ולמה מקרין החתן שלא לבייש את מי שאינו יודע לקרות. ומשליכין הכסף לתוך הכוס ואומר בחמרא די בכסא הדין ובכספא דיבגויה. והטעם לפי שהיין רומז לגבורה שהיא מדת הדין והכסף רומז למדת החסד מדת הרחמים וצריך למזוג הדין ברחמים לפי שהאשה דוגמת העולם שנברא תחלה במדת הדין שנאמר בראשית ברא אלהים ולא יכול לעמוד עד ששתף הקב"ה מדת רחמים וסמכה לדין שנאמר ביום עשות ייי אלהים ארץ ושמים הילכך האשה נקראת גם כן שדה דוגמת העולם. והני מילי ביין חי, ויש שמוזגין אותו במים אם הוא יין חי ואז אין צריך להשליך את הכסף לתוכו וכשאיין משליכו אומר ובכספא הדין. ואלו שאיין משליכין הכסף לתוך הכוס הטעם בידם מאמר חכמי' ז"ל שאמרו השמר לך ושמר נפשך מאד מכל דבר המביא לידי סכנה לא ישתה מן המים המגולין שאיין בהן שיעור מקוה ולא יניח פתו תחת מטתו ולא יכניס מעות לתוך פיו משום סכנה שמא נגע בהן מוכה שחין או אחד טמא ומטונף וכו'.

אח"כ קורא הכתובה והעדים חותמים ונותנה לידה בפני העדים. ומסדר שבע

ברכות על כוס שני, ושבע ברכות אלו אין מברכין אותן אלא בעשרה גדולים ובני חורין וחתן מן המנין. ואם באו פנים חדשות מברכין להם ז' ברכות. ופנים חדשות אין פחות משנים גדולים ובני חורין ושבט ויום טוב גם הם נקראין פנים חדשות לענין זה ומברכין בהן ז' ברכות ע"כ. ולמה מברכין יוצר האדם שני פעמים שהן יוצר האדם ושאחריה אשר יצר את האדם אחת כנגד האדם ואחת כנגד האשה.

וז"ל ר' זכריה הקרחי כתב הר"ם במד"ל בפרק שני מהלכות ברכות וז"ל בבית חתנים אחר ד' ברכות בכל סעודה וסעודה שאוכלין שם וכו' ובא על על פי' דבריו בכסף משנה לריק"א ז"ל שמברכין ז' ברכות ביום ראשון אחר סעודה אע"פ שהאוכלין שם הם שעמדו בברכת נישואין ושמעו הברכות וכן הוא המנהג ושאר ז' הימים אם יש פנים חדשות מברכין ז' ברכות בשבילם ואם לאו אין מברכין אלא אשר ברא ונקראין פנים חדשות בני אדם הגונים שהחתן מתכבד בהן שמרבין הסעודה בשבילם ואלמון שנשא אלמנה מברכין ז' ברכות ביום בסעודה ראשונה גם כן ולאחר מכן אין